

Reverie

I.

Îmi rămăseseră gândurile lipite pe fiecare cuvânt scris, cu mult timp înainte ca Stendhal să își enunțe propriile teorii în lucrarea *De l'amour*, și la acea trecere subtilă de la infatuare la egoismul virtuos am remarcat încă de la început că infatuarea nu are de-a face cu virtutea. Aș asocia-o, totuși, cu egoismul, dar nu cu unul virtuos, pe care Aristotel l-a notat ca fiind benefic, ci cu viciul, care are puterea unei note contrastante între iubirea de semeni și iubirea de sine. Mă așteptam să găsesc mai mult decât o simplă neliniște adolescentină și să mă îndrept spre ceva cu nucleu și înveliș. Să văd fiecare particulă a universului și a vieții înseși într-una singură. Să mă întorc la amintirile mele.

La toate experiențele din trecut. La siropul copilăriei. La legăturile pe care le-am avut. Unele dintre ele încă mai există, datorită acelei stări superioare, numită Necondiționare.

Să revin apoi cu picioarele aproape de podea și să nu aplec urechea la ce spunea Shakespeare. Ce

știa el despre tot? O mică parte care ne leagă și ne dezleagă mai rapid decât orice otravă din lume. Și, în toată amărțea nopții, vine ziua și ne vorbește cu duritate patriarhală, necunoscând vreodată blândețea și momentele acelea care te pregătesc să încasezi fiecare linie întreruptă cu demnitate; să privești la fiecare unduire cu înțelepciune și să ai vigilența unui vultur. Nu am înțeles nicicând treaba cu vigilența. Pregătit pentru un ceva încă nepregătit. O contradicție scrisă în termenii înțeleși de toți, în cuvintele cele mai alese, dar neînsușită de niciunul.

De ce marile drame există doar în viață reală, oricât s-a chinuit Homer să le descrie? De ce războaiele sunt mai intense azi decât au fost ieri? Evgheni Vodolazkin ar fi spus că principala lor grozăvie nu este faptul că se trage și nici chiar foametea, ci faptul că iese la iveală tot ceea ce era înăbușit în om prin legi, se eliberează cele mai josnice fapte omenești.

Pentru că nu există legi decât pentru fapte, nu și pentru suflet, s-a auzit o voce în ecou.

De ce omenirea uită că pământul nicicând nu va fi stăpânit, ci reprezintă doar un punct de reper?

De ce uităm să recunoaștem că ne lipsesc multe și încă un pic?

Ne-am lăsat duși de val, iar acesta din urmă ne-a dus spre un țărâm, și atunci privim de acolo marea! Ca un ignorant m-aș uita la imensitate de la o așa mică distanță!

Ce ar fi răspuns demonul Eros?

– Privește-mă, că de atins nu mă poți atinge!

Și acesta e Adevărul, cum aș putea să pun mâna pe tot, când am ales țărmlul cel mai aproape?

– Ai ales Frumusețea asta care se rotunjește în fața ochilor tăi, dar nu poate fi cuprinsă de brațele tale, spuse Adevărul.

Mi-am îndreptat privirea spre mine, spre mâinile mele care se cufundau în nisipul uscat de zilele arzătoare, spre picioarele care se făcuseră una cu torsul, și am văzut albastrul cerului. Pe acesta îl putem privi până la linia orizontului și înapoi. Atât ne e dat să vedem. Mi-am repetat de câteva ori și m-am ridicat. Nicio zare nu s-ar fi putut compara cu ceea ce se înfățișase înaintea mea. Atunci m-am întrebat: la ce folos să caut în locuri nevăzute, dacă nu mi se dezvăluie așa cum îmi doresc? Am primit și răspunsul, dar nu în momentul în care încă băjbâiam pe acel țărml, căutând ceva trebuincios.

Amintindu-mi de Freud și invocându-l pe Thanatos, mi-am regăsit impulsurile. Avea vreun sens să rostesc acel crez pedagogic – ceea ce cred devine de cele mai multe ori adevărat! – și să consider adevăratul meu drum ceea ce putea fi doar o rătăcire? Nu am putut nici să mă cobor, nici să mă ridic doar de dragul unor remarci personale. Nnicând cuvintele nu mi-au fost la îndemână de dragul companiei și a vieții mele care, în cele din urmă, va ticăi de final ca oricare altă existență. Dar mă întreb din nou: are vreun rost să mă rotunjesc de dragul cercului, când

cercul nu există cu adevărat? Când umbrele se întrepătrund cu luminile și viața mea este la fel în fiecare zi, oricât de colorată este figura rotundă? Atunci acea sete, care nu își va găsi nicicând izvorul, va fi numai a mea? Dar acea artă, care se sucește pe toate părțile, încercând să își găsească formele, poate să îmi aparțină întru totul? Și uite că am găsit imperfecțiunea în acel frumos și toate luminile s-au aprins pe formele trupului meu. Mi-am găsit conturul minunat redat de un interior răvășit. Liniștite îmi erau liniile, dar conținutul striga a pustiu. Soarele, care caută și mereu găsește, m-a dezgolit de tot ce aveam mai întunecat și m-a arătat lumii întregi ca pe o ființă ignorantă. Dar de când acea leoaică tânără vânează ignoranța lumii? Se caută pe sine în privirile oamenilor, se caută în gesturi și mângâieri, în vorbe blânde și duioase, care doresc îmbrățișarea cea mai fierbinte sau apropierea cea mai delicată. O oglindire în celălalt mi-e iubirea, iar aceasta din urmă își poartă toate măștile cu demnitate.

Aș vrea să fiu precum Lieserl¹ și să pricep odată pentru totdeauna că iubirea este singura excepție de la relativitate. Iubirea oferă un sens vieții: un spațiu ascultat între respirațiile cele mai profunde. O liniște înainte de orice furtună. Și, dacă așa se vede cu adevărat viața, prin contraste, atunci vreau să fiu conștientă de orice luptă care s-ar da în onoarea ei, vreau să înțeleg de ce ne este mai ușor să renunțăm decât să fim viteji.

---

¹ Fiica lui Albert Einstein

Dacă această forță energetică, pe care o simt bătând cu putere în fiecare zi, vrea să cunoască viața necondiționat, atunci îi permit să o ia și la stânga, și la dreapta de câte ori dorește. Cu ce este mai importantă linia care unește cerul cu pământul? Acel orizont deschis care promite tot și oferă efemeritate? Îmi voiam înapoi cutezanța de a mă uita oriunde își dorește inima mea, fără să fiu luată la rost, dar de unde atâta ignoranță? M-am simțit dintr-odată atât de însetată, încât am ales drumul cel mai scurt.

Am plecat spre bibliotecă, cu gândul să găsesc marea cu sarea. Am găsit sarea. Știați că și aceasta este de mai multe feluri? Am aflat în ziua în care am mers la salina de la Târgu Ocna. Am călătorit mai multe sute de kilometri, pentru a coborî în adâncul pământului și a face o plimbare cu barca, de parcă eram pe râul Lethe. Și da, pot spune că atunci am băut din apa lui și am trăit ce nu trăisem o viață. Fiecare dâmb mi se părea că aduce cu aceeași nemărginire și totuși nu orice apă te readuce în același loc. Putea veni și furtuna și nu ne-ar fi strâns pe toți sub același acoperiș cum o face sentimentul cel mai înălțător al tuturor timpurilor. Aș putea arăta cu degetul la cel mai de temut dușman și l-aș vedea în genunchi în fața iubirii. L-aș vedea când înfricoșat, când împlânzit, dar nicicând rece precum râul Styx².

---

² În mitologia greacă, râul ce desparte lumea oamenilor de lumea unde pleacă sufletele morților

Uneori mă uitam la Charon³ și el mă privea zâmbind, șoptindu-mi: *Iar? Ți-am mai spus, iubirea trebuie invitată prima oară.* Eu mă făceam că nu pricep și nici nu voiam să înțeleg de ce bunăstarea și succesul nu pot să fie însoțite de iubire din prima. Și nu Charon a fost primul care îmi vorbise, ci Cocytus⁴, care m-a purtat pe toate țărmurile și aducerile aminte se limitau: *O să plângi până când lacrimile îți vor seca, iar ochii îți se vor usca.* Atunci a fost întâia oară când i-am auzit pe cei doi certându-se:

– Nu era nevoie să prinzi grai, îi zise Charon. Să știi că mă descurc și singur.

– Dar nu va înțelege că pietrele care se aruncă au mai fost ridicate cândva, spuse Cocytus, revărsându-și întreaga furie asupra lui Charon.

– Propun ceva, lasă-mă să o scot din starea asta cum știu eu mai bine, până nu începe să azvârle pietrele alea împotriva ei.

– Crezi că e așa ușor? rosti înspumat Cocytus.

– Aruncând o piatră nu va înțelege nimic, să arunci cu pietrele mulțimii se va deștepta.

– Dar sunt prea multe!

– Pleacă, știu despre ce vorbesc. Nu mă învață secolul al XXI-lea, după atâtea milenii!

Și atunci s-a făcut că râul acela învolburat, Cocytus, m-a acoperit cu umbrele și luminile lui, trăgându-mă în străfundul pământului. M-a dus în

---

³ În mitologia greacă, luntrașul care duce în Hades sufletele celor morți

⁴ În mitologia greacă, unul dintre cele cinci râuri care înconjoară Hades (Styx, Phlegethon, Lethe, Acheron și Cocytus)

urmă cu mii de ani, când lumea abia dacă se vedea, și acolo l-am întâlnit cu adevărat pe Charon, bătrânul luntraș. Acesta din urmă m-a luat de mână și m-a condus spre locuri despre care citisem cândva. Mi-a întins mâna și mi-a dăruit moneda obol. Știam ce înseamnă acea monedă. Mi-am retras brațul rapid. Eram conștientă că nu era timpul meu, nu acum și nu văzusem încă râul.

– O meriți! a exclamat bătrânul.

– Merit moneda morților? Dar suntem pe țărniș. Nu văd rostul ei.

– Ești pe tărâmul celălalt, Marianne.

– Dar unde-i râul? Nu văd niciun râu. Nu am nevoie, încă, de nicio monedă.

– Ia moneda și ascultă-mi glasul.

– Câmpiile Elizee? Nu văd nicio câmpie. Aici e doar deșertăciune!

– Te așteptai ca celălalt țărniș să arate altfel?

– Da, mă așteptam ca țărnișul ăsta să ia nuanțe vii, iar natura să fie în uniune cu oamenii.

– Fetișo, nu ești în Rai aici, îmi spuse Charon și râse gutural.

Zgomotul făcut de el fu acoperit de un altfel de râset. Mă trase cu fața spre mulțime.

– Îi vezi? mă întrebă.

– Da, dar nu îi recunosc.

– E nevoie să numești ca să te doară?

– Nu.

– Atunci privește și aruncă.

Îmi întinse câteva pietre. M-am uitat lung la el și mi-am zis în sine: *Să arunc în acei oameni?*

- Da, da.
  - Nu pot.
  - Asta e condiția să ajungi la Lethe.
  - Condiția să ajung unde? prefăcându-mă că nu știam ce înseamnă Lethe.
  - Să uiți, draga mea.
  - Dar eu nu vreau să uit și nici să arunc în mulțime cu pietre.
  - Atunci în tine cum poți arunca? m-a întrebat. Cum poți uita de tine și pe ei nu poți da vina?
  - Pentru că mi-e la îndemână...?
  - Dacă vrei să te duc la acel râu, va trebuie să arunci.
  - Aleg să nu merg.
  - Cine nu vrea acolo?
  - Eu. Nu îmi doresc să uit nicio secundă din viața mea. Nu mă duce, nu arunc și toată lumea va fi mulțumită.
  - Crezi că mă mulțumește că tu alegi să nu arunci sau că nu vrei să uiți?
  - Cine s-ar obosi atât?
  - Eu!
  - Tu ești un bătrânel care va trece cu vederea și mă va lăsa să mă întorc.
- Charon mustăci:
- Nu toate se rezumă la ce ne dorim.
  - Nu, dar fă o excepție. Uite, îți dau moneda înapoi. E frumoasă, dar nu o vreau. Îmi doresc țărnul meu înapoi, chiar dacă nu îl pot cuprinde cu privirea ori cu brațele.
  - Aruncă cu pietrele și te voi îndruma spre malul lui Lethe.

M-am gândit, știu, să închid ochii și să arunc aleatoriu. Dar în tot timpul acesta am fost atât de atentă la mulțime, încât am reținut fiecare chip. Cum să arunc în cei care nu înțelegeau ce se petrece? Să ridic piatra și să caut cu privirea pe oamenii care credeau și ei, ca și mine, că sunt pe Câmpii? Nu, nu aveam să arunc, deși vocea bătrânelului mă îndemna să țintesc spre aceia ale căror voci nu se auzeau. Cei din liniile din spate. Nu am fost nicicând o bună aruncătoare, dar azi eram nevoită să arăt că pot.

– Aruncă!

Am privit la pietrele din mâna mea și mă gândeam că, dacă aveam să arunc cu toată forța, poate reușeam să țintesc dincolo de mulțime. Omulețul mă va duce la Lethe, uitam și apoi aveam să mă trezesc pe alt țărm. De-ar fi fost atât de simplu! Cu cât mă uitam, cu atât vedeam și mai mult în mulțime. Chipuri pe care nu le mai văzusem de mult timp, dar care s-au gândit că ar fi bine să mă revadă. *Tocmai acum?* mi-am spus. Am strigat, cât de tare am putut, să se dea din calea pietrelor.

– Am încotro? l-am întrebat.

– Da, mi-a răspuns.

– Ajung pe același țărm?

– Nu, ajungi în Iad.

– În Iad? E diferit? E mai călduros decât această alegere?

– Da, e atât de călduros, de nici pietre nu vei avea sub picioare, îmi răspunse, zâmbind sarcastic. Vei bea din râul de foc și atunci îți vei dori

toate bucățile de rocă, trebuincioase, înapoi.

– Și crezi că pietrele din mână îmi sunt de folos?

– Te întreb din nou: de ce îndreptate spre tine îți sunt? spune bătrânelul de această dată și mai înversunat.

– Pentru că eu sunt una și ceilalți sunt mulți. Crezi că vor înțelege? Eu nu cred. Nimeni nu va înțelege, atunci ce sens are?

– Și vrei să bei otravă de dragul lumii?

Atunci am priceput. Lumea s-a oprit și a început să se înțețoseze. Pietrele mele erau otravă, nu pietrele pe care Charon mi le întinsese. Mulțimea îmi dăduse o sticlă întreagă, doar că eu nu am știut măsura.

– Știi ce?

– Ce?

– Arunc cu ochii închiși și una o păstrez.

– Poți păstra una, dar cu o condiție.

– Care?

– Să ții ochii deschiși.

– Nu pot.

– De ce? Crezi că ceilalți nu te-au privit atunci când au aruncat?

– Dar erau alte persoane, nu acestea. Aici sunt femei și bărbați pe care nu îi cunosc, i-am spus, prefăcându-mă din nou.

– Bărbați și femei pe care nu îi cunoști? mă întrebă Charon. Marianne, cumva râzi de mine?

– Nu, nicidecum.

– Și vrei să îmi spui că nici de cei din ultima linie nu ai auzit?

Aș fi putut să mint din nou și să îi spun că nu îi recunosc, dar era un zeu! Cum Dumnezeu aș fi putut să îi ascund asta? Mi-a trecut prin cap să trag de timp:

– Pe unii da, pe alții nu prea.

Bătrânelul începu să râdă în hohote. Abia reuși Cerber, câinele său de nădejde, să îl scoată din stare. A lătrat de câteva ori și l-a atins cu coada lui de dragon pe umărul drept.

– Stăpâne, e timpul, îi spuse apoi.

– Da, Cerber. Va înțelege, stai fără grijă.

– E timpul să alegi, zise, întorcându-se spre mine.

M-am uitat când la Cerber, deși pe acel câine nu îl văzusem până în acel moment, când la mulțime. Surprinzător, mulțimea râdea atunci când bătrânelul chicotea. *Cumva e vreo farsă?* m-am întrebat. Eram într-un *reality show*?

– Nu, nu este, mi-a răspuns mulțimea.

– Ce? m-am uitat spre Charon.

– Nu eu, ei.

– Poftim? am întrebat cu fața spre mulțime și cu ochii la bătrânel.

– Este ceea ce ai permis din cauza slăbiciunii tale, îmi răspunseră într-un singur glas.

– N-am aruncat cu pietrele în voi.

– Știm, dar crezi că asta contează? Că ai aruncat sau nu?

– Dar ce anume este important? Ce este mai important pentru voi? am repetat și mai tare.

Charon se uita cu coada ochiului la mine, zâmbind și gândind în barbă. Știa ce urma

mulțimea să răspundă, iar Cerber parcă nu mai avea astâmpăr.

– Noi.

– Voi?

Nu pricepeam nimic, cum adică ei erau importanți pentru ei? Nu mai auzim asta nicicând de la nimeni. Sau poate că nu am vrut să aud. Nu voiam să cred că uneori trebuie invocat Narcis, pentru a mai fi și în tabăra cealaltă. Poate, dacă ajung la râul Lethe, îl voi chema pe Narcis să mă scoată de aici. Nu era timpul meu, cum, de altfel, nu pricepeam de ce mulțimea nu îmi lua apărarea. Nu am aruncat cu pietrele în ei.

– N-ai aruncat, Marianne, pentru că nu ai avut curaj și nu pentru că nu ai fi vrut să ne rănești.

– Vă înșelați. N-am aruncat, pentru că eu sunt responsabilă de venirea mea aici. Nu aș fi putut să dau vina pe voi atâta vreme cât eu am ales, voi ați fost doar spectatori. Iar dacă într-un fel vă simțiți parte din alegerile mele, să știți că roata are forma cercului. Nu e nevoie să arunc cu o piatră, ca cercul să se facă cerc. Acesta este de când lumea. Vremea voastră va veni, doar că nu este acum.

Bătrânelul s-a uitat spre Cerber, apoi la mine.

– Charon, sunt pregătită să merg spre Hades. Îmi asum toate aceste pietre. Le păstrez. Chiar îmi plac. Sunt pietrele mele. Mulțimea nu le merită. Păstrez și această monedă. E cel mai frumos obiect pe care l-am văzut vreodată.

Cerber dădu din cap și Charon strigă:

– Hypnos!